

Az Ökumené – Krisztus teste

Az ökumenikus törekvések, azaz a keresztény egység keresésének kiindulópontja Szent János evangéliumának 17,21 verse, Jézus főpapi imájában, melyben követői egységét kéri az Atyától: „Legyenek mindnyájan egy”. Ezt a keresztény egységet a felekezetek elsősorban a teológiai párbeszéd útján keresik.¹ Munkacsoportokban igyekeznek egyeztetni és közelíteni hitletéteményüket, s amiben a közös hit konszenzusa cselekvést is enged, abban minél szorosabb közösséget vállalni egymással.

Szent Pál apostol a rómaiakhoz írt levelében a keresztény egység gondolatát is taglalja, s a következőket írja: „Amint ugyanis egy testben sok testrészünk van, s nem ugyanaz a rendeltetése minden testrésznek, ugyanúgy vagyunk sokan egy test Krisztusban; egyenként pedig egymásnak tagjai” (Róm 12,4-5), amit másutt szintén hangsúlyoz: „Márpedig sok ugyan a tag, de a test egy” (1Kor 12,20); illetve: „Krisztus teste vagytok, és egyenként tagjai” (1Kor 12,27). Szent Pál a görög szövegben az εἷς, ἓν kifejezést használja, melynek héber, arámi megfelelője az *echad*, s *egyet*, *egyetlent*, *osztatlant* jelent. Nem kollektív főnévként, hanem egyszerű számnévként kell olvasnunk. Másutt az apostol így kérdez: „Talán részekre oszlott Krisztus? Vajon Pált feszítették meg értetek, vagy Pál nevében vagytok megkeresztelve?” (1Kor 1,13).

Tudjuk, hogy már Szent Pál korában szakadások támadtak a helyi egyházakban. Ám azt is tudnunk kell, hogy a kereszténység soha nem volt szervezetenként egységes. Már Jézus idejében sem, hiszen volt, aki Jézus nevében ördögöt űzött, bár nem tartozott a tizenkettes tanítványi körhöz. Az ezen felháborodott János apostolnak Jézus ezt mondta: „...aki az én nevemben csodát tesz, nem fog engem egyhamar szidalmazni. Hiszen aki nincs ellenünk, velünk van.” (Mk 9,39b-40).

Később, Jézus mennybemenetele után, az apostoli korban (cca. Kr. u. 33-65), leginkább nyugati irányban terjedt Jézus tanítása, Jeruzsálem, Antiochia és Korintus vált az Egyház központjává. A nyugati nyitást azonban a korábbi közösségek gyengülése kísérte. Szent Pál megtérésének városa, Damaszkusz a későbbiekben egyáltalán nem játszott szerepet, Szamária megszűnt missziós terület lenni, a transzjordániai misszió bezárt. Északon Fönícia és Szíria vált a keresztény misszió területévé, valamint Macedónia és Görögország.² Antióchia és Róma, csak a Kr. u. 2. századtól vált az *ecclesia catholica* központjává, miután a szíriai, palesztinai és egyiptomi helyi egyházakat kivezette mind a judaizmusból, mind a szinkretizmusból.³

A 'katolikus' szó először Antiochiai Szent Ignác szmirnaiakhoz írott levelében jelent meg, a második század elején: „...ahol Jézus Krisztus van, ott van a katolikus (egyetemes) egyház.” (8,2)⁴ – ám nála sem szervezeti vonatkozásban került említésre, hanem Krisztocentrikus személettel.⁵ A katolikus szó a görög *kat'holon* kifejezésből ered és *teljest*, *egészt* jelent⁶, nem pedig szervezetet, vagy a római patriarcátust.

---

¹ Vö.: Zink, J., *Egyetemes egyház, de mikor?*

² Bauer, W., *Orthodoxy and Heresy in Earliest Christianity*, 232-233.

³ Goppelt, L., *Apostolic and Post-Apostolic Times*, 90.

⁴ Vanyó L., *Apostoli atyák*, 190.

⁵ Vö. ApCsel 9,31: „...ἐκκλησία καθ' ὅλης...”: a *kath* jelentése: *szerte*, az *olész* jelentése: *teljes, egész*. Szemben az a héber *echaddal*, mely *egyet* és *osztatlan* takar, itt átfogó gyűjtő tartalommal van dolgunk.

⁶ Békés, G., *Az ökumenizmus*, 74.

Ismét szeretnénk hangsúlyozni, hogy a keresztény egyház sosem volt szervezetieseg egységes (*brach theory*).⁷ Jézus idejében, majd az apostoli, szub-apostoli, és poszt-apostoli korban a keresztény egységnek nem a szervezeti azonosság, nem is a szubordináció, de nem is a teológiai vagy dogmatikai értelmezések azonossága volt az alapja, hanem az az egyszerű, de annál fontosabb tény, hogy a helyi egyházak minden és sokszor markáns különbözőség ellenére közösséget, mégpedig teljes közösséget (*koinonia*) tudtak és akartak vállalni egymással.⁸

Ez pedig arra mutat, hogy az egység nem emberi törekvés vagy konszenzus tárgya, hanem Isten kegyelmi ajándéka, olyan természetfölötti valóság, mely Krisztusban mindenkor adott. Szent Pál szavaival: „Egy a test és egy a Lélek, amint hivatásokat is egy reménységre szól. Egy az Úr, egy a hit, egy a keresztség. Egy az Isten és mindenkinek Atyja, aki mindenkinek fölött áll, mindent áthat, és mindenben benne van.” (Ef 4,4-6)

Mégis mit mondhatunk el az *egyházról*, ha Jézusra tekintve szeretnénk a fogalomról gondolkodni? Az Ószövetségben a gyülekezetre, helyi egyházra használt *kahal* kifejezés csupán Istent imádó csoportosulást takar, ahogy az újszövetségi kor *ekklészia* terminusa is kimerül ennyiben. Szent Pál óta pedig az egyház vagy egyházi közösség alapja a hitközösség (Róm 3,30; 2Kor 4,13). A tizenkettőt nézve pedig azt találjuk, hogy a Jézus köré gyűlt tanítványi kört elsődlegesen nem a szimbólumban artikulált hitletétemény forrasztotta egy közösséggé. Bár „a keresztény egyházak eredetüket a Jézustól meghívott apostolok kis csoportjában látják”⁹, Jézus – bármilyen különös is – nem a hitletétemény egységét hangsúlyozta, mint később Szent Pál.

„Új parancsot adok nektek, hogy szeressétek egymást; ahogy én szerettelek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Arról ismeri meg mindenki, hogy tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymás iránt.” (Jn 13,34-35) Ezzel mindjárt a főparancsot is párhuzamba kell állítanunk.

„»Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből!« Ez az első parancsolat. A második pedig ez: »Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!« Ezeknél nincs nagyobb parancsolat.” (Mt 12,31-31)

A hit és az annak nyomán kibontakozó üdvösség Isten kegyelmi ajándéka (Ef 2,8), melynek oka és forrása az Isten ember iránti szeretete (Jn 3,16) és elsődleges kegyelemközlése, kezdeményezése¹⁰, az *actus prima*¹¹ vagy *külső* és *belső elhívás*¹². Isten ember iránti szeretete minden emberi törekvést megelőz, oka és egyben célja Isten üdvözítő cselkedetének. A hit nem következménye a bűnbánatnak, sem a megtérésnek, hanem gyökere és éltetője¹³, ám a hit az által jelenik meg, hogy Isten bevonja az embert Krisztusban üdvösséges létrendjébe.¹⁴ Minthogy Isten szeretet (1Jn 4,16), ez az Isten által kezdeményezett hit, „a végső meghatározottság által megragadott lélekállapot”¹⁵, amit köznyelviileg és formálisan nevezhetünk hitnek, másfelől azonban szeretetnek kell mondanunk¹⁶, mivel Isten személyes valóságának megjelenése az emberben (*agape*).

⁷ op. cit., Békés G., *Ökumenizmus*, 42.

⁸ op. cit., Goppelt, L., *Apostolic and Post-Apostolic Times*, 69.

⁹ Morel, Gy., „Isten népe szociológiai szemléletben”, *Kereszténység és közösség*, 147.

¹⁰ Gál F., *Dogmatika I.*, 28.

¹¹ Előd I., *Katolikus dogmatika*, 389.

¹² Berkhof, L., *Keresztényen dogmatika*, 99-100.

¹³ op. cit., Előd I., *Katolikus dogmatika*, 390.

¹⁴ Tillich, P., *Rendszeres teológia*, 366.

¹⁵ op. cit., Tillich, P., *Rendszeres teológia*, 364.

¹⁶ op. cit., Tillich, P., *Rendszeres teológia*, 363.

Ha megvizsgáljuk, Jézus hogyan viszonyult a hozzá közeledőkhöz, mindezt igazolni látjuk. Ő sosem kért a bármilyen okból hozzá fordulóktól szimbólum-szerű hitvallást, azonban lelkükbe látva hitnek nevezte benső állapotukat: Mt 9,22; 15,28; Mk 10,52; 5,34; Lk 7,50; 8,48; 17,19; 18,42.

A jerikói vak hitvallása ennyiben állt: „Jézus, Dávid Fia! Könyörülj rajtam!” (Mk 10,47), ám a vérfolyásos asszony esetében egyetlen hitvalló szót sem találunk, Jézus mégis ezt mondta neki: „Bízzál lányom! A hited meggyógyított téged.” (Mt 9,21). Ugyanígy a béna meggyógyításának történetében (Mk 2), amikor egyetlen szó nélkül leeresztik a beszéd -és mozgásképtelen embert a megbontott háztetőn át: „Hitük láttára Jézus ezekkel a szavakkal fordult a bénához: »Fiam, bocsánatot nyertek bűneid.«” (Mk 2,5).

A hit valamennyi esetben a „a végső meghatározottság által megragadott lélekállapot”-ot jelenthetett, mely a Jézus iránti teljes bizalomban és odaszántságban nyilvánult meg. Ezért jézusi vagy ha úgy tetszik, szinoptikus értelemben a hit az Isten általi megragadottság benső, feltétlen bizalmát jelenti.

Innen közelítve – egyfajta őskeresztény szemlélettel – azt is kimondhatjuk, hogy az egyház elsősorban nem egy bizonyos hit-szimbólum köré csoportosult emberek, hanem Isten által bensőleg és lényegileg megragadott emberek közössége.

Ugyanis Isten, Jézus Krisztus és a Szentlélek megtapasztalása, a személyes találkozás számít igazán döntőnek az ember életében, s – valljuk be végre – nem a certummá formált hitigazságok racionális mezsgyéje. Erre maga Szent Pál a legjobb példa, akinek egész megtérése és apostoli tevékenysége egyetlen pontszerű eseményben gyökerezik, személyes találkozásában Krisztussal, a damaszkuszi úton (1Kor 15,1 kk). Éppen ő, aki először fellépett a hit ortodoxiájának igényével¹⁷, éppen ő volt az, aki egész megtért életét a kegyelmi találkozásból merítve és azzal töltekezve élte le. Ha Isten azt nézte volna, hogy kicsoda a Szent Pált megelőző Saul, milyen a gondolkodása, milyen hitet vall meg a szájával, milyen racionális és lexikális tudása van és az mennyiben egyezik meg Jézus által kinyilatkoztatott akaratóval, akkor alighanem soha nem kezdett volna vele olyan grandiózus és az egész kereszténységet meghatározó munkába, amibe – mindezek ellenére – mégis belekezdett. Miként lehetséges ez?

Úgy, hogy Isten bár megítéli az ember cselekedeteit, ám nem pillanatnyi érzelmi vagy racionális diszpozícióját tekinti, hanem teljes elfogadással fordul az ember személye felé. Másképp nem is tudna behatolni az ember legbensejébe, nem tudná őt metanoiára sarkalló erővel megragadni. Ez az elfogadás az alapja minden bizalomnak és benső jó-létnek.¹⁸ Ahogy Jézus gyógyításai előtt nem kért semmilyen hitvallást senkitől, úgy Isten sem eszerint kezdeményez kapcsolatfelvételt velünk. Ha másképp lenne, Jézus nem mondta volna, hogy nem az igazakat, hanem a bűnösöket jött hívogatni (Mt 9,13). Vagyis még az ember cselekedetei sem jelentenek akadályt Isten szabadító akarata és kegyelme számára.

Az eddigiekből azt láthatjuk, hogy a felekezeti hitvallások valójában nem magát a hitet jelentik, hanem az Isten által lényegileg megragadott, Szentháromságos szeretetközösségébe vont ember racionális próbálkozását arra, hogy Isten kezdeményező szándékára választ adjon, Istennel megkezdődött és fennálló személyes kapcsolatát artikulált formába öntse. Bár felekezeti szempontból a hitvallások elhagythatatlan summái a hit kifejezésének, azonban a hit mégis a

---

¹⁷ Vö. Bauer, W., *Orthodoxy and Heresy in Earliest Christianity*, 236., valamint pl. 1Tim 1,3; 1,19; 6,20.

¹⁸ Szentmártoni M., "A kisközösség pszichodinamizmusa", *Kereszténység és közösség*, 158.

személyes megragadottságban és a Jézus által adott szeretetparancs megvalósulásában ismerhető fel és fogható meg.

Az egyház, mint a héber *kahal*- vagy arámi *kanasa*-közösség, ahogy korábban írtuk, Biblikus értelemben az Isten imádatára egybegyűlt hívek helyi közössége¹⁹, mely nem szervezeti egységet jelent²⁰, hanem egyrészt egyetemesen „Isten népét” (*kahal-Él; baszileia tou Theou*)²¹; másrészt pedig az egyetlen Krisztusban gyökerezést, akiből – harmadrészt – minden helyi közösség vagy egyház táplálkozik és akinek jelenlétében él. Így minden helyi közösség (*ekklészia*) Isten ajándéka,²² mely akár helyi, akár egyetemes vonatkozásban vizsgáljuk, eszkatológiai összefüggésben áll.²³

Ha a fentebbieket elfogadjuk, akkor az egyházzal elsődlegesen nem mint jogi vagy társadalmi szervezetről kell beszélnünk, hanem mint az emberi akarattól függetlenül fennálló egyetemes valóságról. „Krisztus egyháza alapítójának szándéka szerint egyetlen és egy. Ez az egység, láthatatlanul, ma is fönnáll Krisztusban.”²⁴

Az egyház Krisztus teste különféle tagokkal (Róm 12,4; 1Kor 12,12.27), azaz egymástól akár markánsan különböző jellemzőkkel és funkciókkal rendelkező részekkel. Azonban, mivel Krisztus teste nem emberi erőfeszítés eredménye, ezért azt kell mondanunk, hogy valamennyi, az ő nevében egybegyűlő közösség (Mt 18,20) az emberi erőfeszítésektől és elgondolásoktól függetlenül az egyetemes test, az egyház része (Kol 1,24). Szent Pál apostol arról is ír, hogy az üdvösség az egyházban, Krisztus testében válik elérhetővé a hívek számára.²⁵ Az egyház pedig Isten üdvözítő akaratának földi szolgálatában áll, képviseli és tanítja az üdvösséget, mely tevékenységében a hit játssza a legfontosabb szerepet.

Mint fentebb láttuk, a hit egyrészt az Isten által megragadott emberi lélek teljes és feltétlen bizalma, másrészt pedig Isten agapéja, szeretete. Így az egyház kétségtelenül Krisztus hitének²⁶ és szeretetének egysége és földi intézménye. „Új parancsolatot adok nektek: szeressétek egymást! Azzal a szeretettel szeressétek ti is egymást, amellyel szerettelek benneteket!” (Jn 13,34) Szemben a dialogikus megközelítéssel, mely a teológiai konszenzus alapján igyekszik mélyebb ökumenikus egységre eljutni, azt kell mondanunk, hogy egy földi egyházszervezet vagy felekezet akkor és annyiban része Krisztus egyetemes testének, ha és amennyiben képes hűen és hitelesen tanúskodni hitéről és Isten kiérdemelhetetlen szeretetéről.

A teológiai dialógus ugyan a megelőző századok szembenállásához képest fontos előrelépést jelentett, s bár „a párbeszéd tehát az egyház magatartásának megnyilvánulásává vált az ökumenikus mozgalomban”²⁷, maga a diskurzus, mint pusztán kommunikáció rendkívül messze esik az Istentől megragadott lélek teljes bizalmától és a szeretet Jézus által követelt egységétől.

Érdemes lenne megfontolni Jézus evangéliumi szavait. Jézus egyszer sem követelt párbeszédet követőitől, sem a hívektől, sem az apostoloktól. Azonban azt határozottan kérte, hogy szeressük egymást, ahogy ő szeretet minket és úgy legyünk egyek, ahogyan ő egy az Atyával (Jn 17,21b). Az utolsó vacsorán elmondott szavaiban, mely tulajdonképpen végrendelete volt, a leghatározottabban utasította követőit, hogy az

---

¹⁹ Gnllka, J., *Az Újszövetség teológiája*, 101.

²⁰ op., cit., Gnllka, J., *Az Újszövetség teológiája*, 102.

²¹ 1Kor 10,32; 11,22; 15,9; Gal 1,13.

²² ibidem, Gnllka, J., *Az Újszövetség teológiája*, 102.

²³ Bultmann, R., *Az Újszövetség teológiája*, 250.

²⁴ op. cit., Békés G., *Ökumenizmus*, 59.

²⁵ Kol 1,18. 24; 2,19; 3,15; Ef 1,22kk; 2,16; 5,23.30

²⁶ „Ne nyugtalankodjék szívetek. Híztetek Istenben, és bennem is higgyetek.” (Jn 14,1)

²⁷ Kránitz M., „1959 – a katolikus ökumenizmus kezdete” in *Teológia*, 162.

eukarisztia bemutatásával emlékezzenek rá, mely nem pusztán visszaemlékezést jelent, hanem folyamatos emlékezést, mintegy jelenbe hozatalt²⁸. Mi több: „Ez a kehely az új szövetség az én véremben. Tegyétek ezt, ahányszor csak isszátok, az én emlékezetemre!” (1Kor 11,25). A Szent Pál által közölt eukarisztikus szövegben az Újszövetség egysége, és az eukarisztia együttesen jelenik meg. „Azzal, hogy »új«-ról beszélt, az előzőt elavulttá tette.” (Zsid 8,13) Jézus szavai a mózesi szövetség megújítását jelentik²⁹, s akkor részesedhetünk az általa megújított szövetségben, ha megosztjuk egymással a kenyér és a bor szentségét, mely teste és vére.³⁰ A szövetségekötés ilyen, vérrel történő megpecsételése gyakori ószövetségi elem (Ter 15,10-18; Kiv 24,8; Zsolt 50,5). A rabbinikus irodalom a körülmetélkedés vérenek megváltó jellegét a peszachi bárány Ezékiel prófeta általi interpretációjához köti (Ez 16,6), amit mind a körülmetélkedés, mind a Széder esti szertartásokban felolvasnak.³¹ Mindez igazolja, hogy az újonnan kötött szövetség és az eukarisztia elválaszthatatlan egymástól, immanensen pedig a Jézus Krisztussal való egység is.

Antiochiai Szent Ignác filadelfiaiakhoz írott levelében ugyanezzel, a szentség és az egység elválaszthatatlanságával találkozunk. „Egy ugyanis a mi Urunk Jézus Krisztus teste, és egy a kehely az ő vérenek egységére, egy az áldozati oltár, ahogyan egy a püspök a presbitériummal és a diakónusokkal, hogy Isten szerint cselekedjétek, amit cselekedtek.”³²

Hasonlóan ír az egyházatya a szmirnaiakhoz címzett levelében, mellyel megerősíti, hogy az eukarisztia a Krisztussal való egység Istentől rendelt kegyelmi útja. „Távol tartják magukat az imádságtól és eukharisziától, mert nem vallják, hogy az eukharisztia Megváltónk Jézus Krisztus bűneinkért szenvedett teste, melyet az Atya jóságában feltámasztott.”³³

Tours-i Berengarius esküformulájában, mely 1079 február 11-én jelent meg, ugyancsak arról kapunk tanúságtételt, hogy „En, Berengár, szívemből hiszem és számmal megvallom, hogy a kenyér és a bor, amelyet az oltárra tesznek, a szent imádság titka és a mi Megváltónk szavai által szubsztanciálisan átalakul Jézus Krisztusnak, a mi Urunknak valódi, saját és életadó testévé és vérévé. Az átváltoztatás után már Krisztus azon igazi teste lesz, amely a Szent Szűztől született, és a világ üdvösségéért följánlva a kereszten függött, és most az Atya jobbján ül.”³⁴

Berengarius az átváltozást az átlényegülés szinonimájaként használja, de ami e helyt fontosabb, a Krisztussal való lényegi egység zálogát látja az eukarisztiában.

Ez a Krisztussal való egységre jutás hatja át a szentmise egész kánonját is. „A pap nemcsak a menny ajtajának lesz »ostiariusus« a misében, hanem az égi és a földi liturgia szimultaneitásában maga egygé válik Krisztussal az áldozatbemutatóval az áldozatban, de valóságos áldozattá is lesz Vele.”³⁵

III. Ince pápa így írt egykor az oltáriszentségről és kegyelmi hatásáról. „Különbséget kell pontosan tennünk három dolog között, amelyek egymástól el

---

²⁸ A héber *l'zikkaron* a Kiv 13,9-ben ugyanezt fejezi ki: „Legyen mindez jelként a kezeden és emlékeztetőül a szemed előtt, hogy mindig az Úr törvénye legyen a szádban, mert erős kézzel hozott ki téged az Úr Egyiptomból!” – *Jewish Annotated New Testament*, 305.

²⁹ op. cit., *Jewish Annotated New Testament*, 90.

³⁰ Hogy a kenyér és bor miként lesz Krisztus teste és vére (transzszubsztanciáció, konszubsztanciáció, transzfiguráció, transzfalizáció, etc.), nem tárgya cikkünknek.

³¹ ibidem, *Jewish Annotated New Testament*, 305.

³² *Phil.*, 4,1.

³³ *Smyrn.*, 7,1.

³⁴ *Denzinger*, 244-245.

³⁵ Kajtár Edvárd: «*In immolationis hora per vocem sacerdotis coelos aperti sunt*», 215.

vannak különítve ebben a szentségben, ti. a látható alak, a test valósága és a lelki hatás között. Az alak: a kenyér és a bor; a valóság: a test és a vér; a hatás: az egység és a szeretet.”³⁶

A fenti idézetek az egyház tanítóitól és hitvallóitól kellő súllyal erősítik meg Szent Pál apostol azon nézetét, miszerint a Krisztusban való szövetségi, lelki, misztikus egység, valamint a hit és a szeretet, továbbá az eukarisztia egymástól nem elkülöníthetők, mi több, egymást kölcsönösen feltételezik.

Bár az elmúlt évszázadban komoly lépések történtek a felekezetek közötti ellentétek elsimítására, s világszinten megindult a keresztények között a teológiai, dogmatikai és liturgiai párbeszéd, még mindig számos, egyelőre megoldhatatlannak tűnő különbség adódik, amik – úgy véljük – elsősorban a Krisztussal való egység, az egyház fogalma és a katolicitás kérdése körül forognak. Meglátásunk szerint a fentiekben vázolt egység nem érhető el dialógussal, amíg a római katolikusok a Hittani Kongregáció *Mysterium Ecclesiae* nyilatkozata³⁷ alapján a többi keresztény felekezetet fogyatkozásuk (*defectus*) alapján szemlélik, illetve amíg a reformáció egyházai nem tudnak kitörni alapítóiknak a szentségekkel és a szenthagyománnyal, apostoli jogfolytossággal kapcsolatos ignoranciájából. Úgy érezzük, hogy a hagyományosnak tekinthető teológiai dialógus nem az egységet, csupán egyfajta felekezetközi status quot tud elérni.

„Az egyetlen járható út csakis az marad, ha a különböző hitvallású keresztények a maguk sajátos történeti helyzetéből és teológiai hagyományaiból indulnak ki, és közös imádsággal és tanúságtétellel összekötött ökumenikus párbeszédben keresik Krisztus egyházának egységét.”³⁸ Úgy látjuk, ez az ökumenét ma is alapjaiban meghatározó megközelítés nem a Jézus Krisztusban megvalósuló egységhez vezet, hanem épp az elkülönülést támogatja és a saját felekezeti identitáshoz történő mindenek fölötti ragaszkodást³⁹, s legjobb esetben is csak fegyvernyugvást eredményez a katolikus - ortodox - protestáns felek között. „Mert a teológiai hivatalosok teológizálása más, mint az Isten országáról szőtt álom valósága.”⁴⁰

Véleményünk szerint nem a teológiai diskurzus hozza el Krisztus egységét, hanem – a fentebbiek alapján – ez csakis fordítva lehetséges: egyedül Krisztus testének egysége képes egyetértésre és valódi koinoniára vezetni Isten népét. A Szentírás alapján Jézus Krisztus eukarisztiája, az Úrvacsora vagy Oltáriszentség az egység egyetlen forrása és kútfeje, s bár tudjuk, ez ma még fantazmagória, de ha a felekezetek képesek lesznek a közös eukarisztikus gyakorlat megvalósítására, vélhetően nagyon hamar, kegyelmi úton megvalósul a teológiai, dogmatikai, ekkleziológiai és egyházjogi harmonizáció is, s akkor – függetlenül a korporatív tagoltságtól – valóban Krisztus egy testéhez tartozik majd minden hívő keresztény és keresztyén.

†Széles Tamás O.C.R.

---

³⁶ *Epistola "Cum Marthae circa"*, Kr. u. 1202 (DH 783)

³⁷ AAS 65 [1973] 396-408

³⁸ op. cit., Békés G., *Ökumenizmus*, 61-62.

³⁹ *Global Dictionary of Theology*, 268.

⁴⁰ op. cit., Zink, J., *Egyetemes egyház, de mikor?*, 175.

Irodalom

- Bauer, Walter, *Orthodoxy and Heresy in Earliest Christianity*. Philadelphia: Fortress Press, 1971.
- Berkhof, Louis, *Keresztyén dogmatika*, Pécel: Ébredés alapítvány, é. n.
- Békés Gellért, *Ökumenizmus*. Róma: Teológiai kiskönyvtár, 1976.
- Bultmann, Rudolf, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Osiris Kiadó, 2003.
- Hitvallások és az Egyház Tanítóhivatalának megnyilatkozásai*. (szerkk.: Heinrich Denzinger – Peter Hünermann) Budapest: Szent István Társulat, 2004.
- Előd István, *Katolikus dogmatika*. Budapest: Szent István Társulat, 1978.
- Gál Ferenc, *Dogmatika I.-II.*, Budapest: Szent István Társulat, 1990.
- Global Dictionary of Theology*. (szerkk.: William A. Dyrness – Veli-Matti Kärkkäinen) Downers Grove: InterVarsity Press, 2008.
- Gnilka, Joachim, *Az Újszövetség teológiája*. Budapest: Szent István Társulat, 2007.
- Goppelt, Leonhard, *Apostolic and Post-Apostolic Times*. Grand Rapids: Baker Book House, 1980.
- Jewish Annotated New Testament*. (szerkk. Amy-Jill Levine – Marc Zvi Brettler) New York: Oxford University Press, 2011.
- Kajtár Edvárd: «*In immolationis hora per vocem sacerdotis coelos aperti sunt*», [kézirat – doktori disszertáció] Budapest: Pázmány Péter Katolikus Egyetem, 2010.
- Kereszténység és közösség*, (szerk. Alszeghy Zoltán), Róma: Teológiai Kiskönyvtár, 1981.
- Kránitz Mihály, „1959 – a katolikus ökumenizmus kezdete” in *Teológia*. (szerk.: Kránitz Mihály) XLIII. évf., 2009. 3.-4., 154-166.
- Szent Ambrus, *A Szentségekről, A Misztériumokról*. Budapest: Jel Kiadó, 2005.
- Tillich, Paul, *Rendszeres teológia*, Budapest: Osiris Kiadó, 2002.
- Vanyó László, *Apostoli atyák*. Budapest: Szent István Társulat, 1980.
- Zink, Jörg, *Egyetemes egyház, de mikor?*. Budapest: Kálvin Kiadó, 2003.